

Декорування виробів. Контроль якості виробів

1. Як ти розумієш слово «декорування»?
2. Чи можна декорувати вироби інтер'єрного призначення?
3. Які способи декорування виробів тобі відомі?
4. У чому полягає контроль якості виробу?
5. Чи потрібно доглядати за виробами інтер'єрного призначення?

Чудовою можливістю змінити зовнішній вигляд виробу інтер'єрного призначення є його декорування та оздоблення. Саме ці прийоми нада-

ють виробу ексклюзивності, довершеності та витонченості. Способи оздоблення виробів тобі відомі з попередніх класів.

Зовсім необов'язково, щоб предмети інтер'єру були дорогими й новими. Завершити їх оформлення може допомогти декоратор - фахівець, який спеціалізується на декоруванні різних поверхонь та предметів. Кожен декоратор може будь-яку, на перший погляд, непривабливу річ перетворити на неповторну деталь інтер'єру.

Декорування - це набір технік, художніх прийомів, за допомогою яких можна підсилити виразні властивості виробу, тобто прикрашання виробу з використанням образотворчих засобів.

Можна декорувати вироби з деревини, металу, скла, пластику, кераміки та інших конструкційних матеріалів.

Декорування виробів умовно можна розділити на два види - за матеріалом виготовлення декоративного елемента (дерев'яний декор, текстильний декор тощо) та за технікою виконання оздоблення (різьблення, випалювання, карбування, інкрустація, декупаж, батик, печворк тощо).

За способом розміщення елементів декорування може бути формоутворюючим, орнаментальним та сюжетним.

Декор може по-різному розміщуватися на площині. Ти вже знаєш, що таке композиція, що таке композиційний центр, і можеш зробити висновок про те, як впливатиме спосіб розміщення декору на загальний вигляд виробу. Існують тотальний, локальний, контрастний, хаотичний способи розміщення декору.

У тотальному способі розміщення декор заповнює всю площину виробу, що декорується (мал. 273).

Мал. 274. Локальний спосіб розміщення декору

Мал. 273. Тотальний спосіб розміщення декору

У контрастному (ритмічному) способі декоративні елементи чергуються з ділянками не оздобленої декором поверхні (мал. 275).

Мал. 275. Контрастний спосіб розміщення декору

Хаотичний спосіб декору полягає в методі випадкового розміщення елементів оздоблення на виробі (мал. 276).

Мал. 276. Хаотичний спосіб розміщення декору

Зверни увагу! Усі декоративні та композиційні засоби виразності активно проявляють свої властивості в декорі!

За способом послідовності виконання роботи декорування можна виконувати двома способами: наносити декор безпосередньо на конструктивні елементи виробу (мал. 277, а) та окремо, виготовляючи декоративні елементи, які потім кріпити до виробу (мал. 277, б) (накладний декор).

Мал. 277. Способи нанесення декору

Сьогодні для дизайну предметів інтер'єру сучасна промисловість випускає величезну кількість різних матеріалів та елементів декору.

Розглянемо деякі способи декорування виробів. Окремі з них тобі вже знайомі. Зокрема, декорувати предмети з деревини можна випалюванням

м (пірографія, піротипія), мозаїкою (інкрустація, інтарсія, маркетрі) або різьбленням (плоско-рельєфне, рельєфне, прорізне, об'ємне або скульптурне різьблення).

До найпоширеніших видів декорування виробів з металу належать: карбування, інкрустація, тиснення (штампування).

Гуцульські майстри для декорування виробів поряд зі стандартними штампами широко застосовують спеціальні накатки, за допомогою яких на деревину наносять лінії, що складаються з крапок чи паралельних штрихів. Прикладаючи до деревини розпечені штампи-піки, народні художники з простих елементів навчилися складати візерунки, що вражають своєю красою і безпосередністю (мал. 278). Спосіб термічного декорування деревини називається піротипією.

Мал. 278. Термічне декорування деревини

Одним із досить простих видів декорування є нанесення на поверхню малюнка або орнаменту за допомогою трафарету (мал. 279). Для цього використовують лекало або трафарет, який можна виготовити самостійно і за його допомогою наносити оригінальний малюнок на будь-який виріб інтер'єрного призначення.

Мал. 279. Декорування за допомогою трафарету

Декорування виробу із деревних матеріалів можна також проводити шляхом імітації фактури й текстури.

Імітація фактури й текстури - це перенесення якісних візуальних ознак з одного предмета (об'єкта) на інший для створення або досягнення необхідного ефекту (мал. 280). Найчастіше використовується дизайнерами в інтер'єрах для творчих цілей або для здешевлення процесу виготовлення того чи іншого об'єкта (наприклад, нанесення фактури дерева на ПВХ).

Мал. 280. Імітація: а – фактури дерева; б – текстури матеріалів

Декорування кольорами і відтінками вивчає колористика - наука про колір, його поєднання, про закономірності його використання в різних середовищах життєдіяльності людини. З основами колористики ти вже ознайомлений, тож можеш експериментувати, декоруючи свої вироби.

Декорувати поверхні предметів можна також розписом або аплікацією.

Останнім часом стало дуже популярно декорувати предмети інтер'єру за допомогою декупажу. Цей вид декорування доступний абсолютно всім і, разом з тим, може перетворити звичайний вішак, горщик для вазона або кавовий столик у витвір мистецтва. Це, по суті, декорування за допомогою нанесення картинок, текстур та інших деталей (мал. 281).

Мал. 281. Декорування виробів декупажем

Слово decoupage французького походження, означає «вирізати». Отже, техніка декупажу - техніка прикрашання, декорування, оформлення виробів за допомогою вирізаних паперових мотивів. Її винайшли китайські селяни у XII ст., саме вони зробили тонкий барвистий папір і стали прикрашати за його допомогою різні предмети. До Європи цей метод декорування прийшов у XVII-XVIII ст. разом з красивими лаковими китайськими меблями.

Популярним є також патинування - це такий декоративний прийом, синонімом якого є імітація зістареного матеріалу. Робиться це за допомогою нанесення спеціального синтетичного матеріалу (патини), у результаті

чого з'являється ефект окислення, потертості, характерних для антикварних меблів. Патина - характерний розкішний блиск, якого дерево набуває з роками. Її відтворення в домашніх умовах проводиться в кілька етапів і вимагає великих зусиль. Патинування - це процес нанесення на оброблювану поверхню спеціальних складів і морилок. Склади наносяться таким чином, щоб вони потрапили в пори дерева, що відкриваються під час механічної обробки. Важливо домогтися ефекту патини, за якого деревні глибокі пори виглядали б трохи темнішими й контрастнішими, ніж світліші поверхні. Для цього поверхню спочатку фарбують повністю, а потім за допомогою губки або тканини прибирають верхній шар, не чекаючи висихання. У результаті дерево з вигляду стає більш старовинним і благородним (мал. 282).

Сьогодні дедалі частіше інтер'єр декорують текстилем, завдяки його екологічності та безпеці. За допомогою тканин можна створити неповторну атмосферу затишку й комфорту, до того ж такий інтер'єр буде виглядати дуже стильно.

Тканина в елементах декору може бути як однотонною, так і з малюнком. Її можна розписати власноруч і отримати оригінальну чудову річ в єдиному екземплярі. Так з'явилася техніка розпису на тканині - батик (мал. 283).

Мал. 282. Патинування деревини

Мал. 283. Вироби, декоровані батиком

Сучасний розпис має три популярні варіації виконання: холодний, гарячий, вузликовий батик.

Так, виконуючи холодний батик, тканину слід досить туго натягнути на підрамник. Тканина перед роботою повинна бути добре випрана, адже інакше фарби можуть погано на неї лягати. Також необхідно підготувати малюнок, який буде переноситися на тканину. Його можна зробити самостійно, а за бажання - скористатися вже готовими трафаретами.

Малюнок підкладають під підрамник так, щоб контури його було добре видно крізь тканину. Важливо, щоб малюнок не був сильно притиснутий до тканини, адже в цьому випадку під час нанесення резерву

барвник з малюнка може потрапити на тканину. За допомогою спеціальної трубочки резервуюча рідина наноситься вздовж контуру малюнка.

Контур малюнка, що наноситься, обов'язково повинен бути замкнутим. Коли він замкнеться, слід почекати деякий час - контур повинен висохнути. Зазвичай на флаконі з резервуючою рідиною зазначено час її висихання. Після висихання контуру можна приступати безпосередньо до розпису тканини кольоровими фарбами (мал. 284).

Мал. 284. Технологія виконання батику

Фарби на тканину слід наносити акуратно, намагаючись уникати випадкових бризок і потьоків. Коли всю роботу повністю виконано, настає черга закріплення фарб. Різні фарби можуть закріплюватися по-різному, але найкращим варіантом будуть термозакріплювальні фарби. У цьому випадку роботу достатньо буде пропрасувати з вивороту гарячою праскою (з відпарюванням), щоб фарби «вдрукувались» у тканину. Готовий виріб можна використовувати як картину, вставку тощо.

Багато хто сьогодні обирає «хенд-мейд» - декор, що зроблений власноруч. Для цього використовують безліч підручних матеріалів, поєднання яких у кінцевому підсумку дає оригінальний ефект. За допомогою мішківини та ґудзиків можна створити оригінальний сільський «костюмчик» для глечика під вазон (мал. 285).

Мал. 285. Робота в стилі «хенд-мейду»

Для оздоблення, декорування предметних форм використовують також витинанку, квілінг, оригамі тощо.

Контроль якості і догляд за виробами

У процесі виконання технологічних операцій необхідно обов'язково здійснювати контроль якості виробу - перевіряти відповідність розмірів, геометричної форми, інших ознак виробу тим, що передбачені графічним документом (кресленням). При цьому слід звертати увагу на точність обробки деталей, чистоту виробу, відсутність на ньому дефектів, економність витрат матеріалу. Потрібно здійснити порівняльний аналіз, якщо виріб виготовляється за зразком.

Під час виготовлення виробів предметного середовища на виробництві здійснюються профілактичний, приймальний, комплексний і спеціальний контролю.

Профілактичний контроль має на меті попередження появи браку в процесі виробництва. Приймальний контроль здійснюється з метою виявлення й ізоляції браку. Комплексний контроль вирішує обидва завдання: і профілактики, і приймання. Спеціальний контроль вирішує специфічні завдання, наприклад контроль експлуатації продукції тощо.

Вироби інтер'єрного призначення потребують відповідного догляду. Час, упродовж якого нам будуть служити предмети інтер'єру, насамперед залежить від правильності догляду за ними та заходів, яких вживає людина, щоб зберегти їх у відмінному стані. Предмети не повинні контактувати в приміщенні із сирими або мокрими поверхнями та з іншими шкідливими середовищами. Перепад температур також може негативно вплинути на стан виробів предметного середовища.

Усі деталі виробів предметного середовища, що виготовлені з твердих матеріалів, необхідно своєчасно протирати. Доглядати за такими поверхнями, як правило, можна за допомогою м'яких вологих тканин, поролонових губок або спеціальних меблевих щіток (можна з використанням відповідних мийних засобів). Дзеркало чистять ватою, змоченою у спиртовому розчині. Коли всю поверхню буде очищено,

рекомендується протерти куточки ватною паличкою. Після цього потрібно ретельно протерти скло паперовою серветкою. Але зараз у продажу є велика кількість побутової хімії для миття дзеркал, до складу яких входить нашатирний спирт. Такі засоби істотно полегшать догляд за скляними й дзеркальними предметами інтер'єру.

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 20 Декорування виробів інтер'єрного призначення

Обладнання та матеріали: вироби, виготовлені на попередніх уроках, малюнки, трафарети, набір стамесок, ніж-різак, копіювальний папір, твердий та м'який олівці, фарби, шліфувальна шкурка.

Послі довні сть виконання роботи

1. Підготуй виріб, виготовлений на попередніх уроках.
2. Визначся зі способом декорування поверхні виробу та добери потрібний матеріал.
3. За потреби підготуй малюнок, трафарет для нанесення орнаменту.
4. Підготуй поверхню виробу до декорування. Виконай декорування.

У Китаї витинанки наклеювали на вікна. Це були вирізані з паперу зображення богів, духів, героїв та персонажів народних легенд (мал. 286). Існувало вірування, що такі зображення оберігають будинок від злих духів і ворогів.

Мал. 286. Витинанки-обереги для вікон

У монастирях з паперу вперше почали складати незвичайні фігурки-оригамі. Вони символізували різних богів. В особливих паперових коробочках приносили в храми дари (мал. 287).

Мал. 287. Оригамі як засіб формоутворення

Черниці в монастирях використовували рвані шматочки бібeldруку (особливо тонкий непрозорий папір) та гусяче пір'я, щоб прикрасити релігійні догмати та картини. Саме використання гусячого пір'я породило термін quilling (квілінг) (мал. 288). Сьогодні це ще одна нова техніка, що додає інтер'єру вишуканості. Ніби філігранне паперове мереживо, графічний малюнок поєднується з колірною варіативністю.

Мал. 288. Квілінг як засіб декорування

На дозвіллі

Розглянь контурну карту України: які з областей на яких істот схожі? Домалюй потрібні деталі до фігур, зафіксованих уявою. Намагайся при цьому максимально зберегти контури областей, якщо це можливо.

Колективний проект: театралізований ігродизайн.

Виберіть фігури «істот-областей» за власним бажанням. Оздобте їх українським національним декором за зразком опішнянських народних майстрів, М. Приймаченко, І. Приходька та ін. Створіть з них композицію. Придумайте назву і літературний сюжет до композиції з фігурами-областями. Театралізуйте самобутню сюжетну композицію. Подаруйте саморобку учням початкових класів.

Декор, декорування, декупаж, патинування, батик, витинанка.

Батик - техніка розпису по тканині за допомогою воску та барвників.

Декупаж (від франц. decouper- вирізати з паперу) - декоративна техніка по тканині, склу, дереву (та інших поверхнях), що полягає у вирізуванні візерунків із різних матеріалів та наклеюванні їх на поверхню, що декорується.

Патинування - виділення текстури деревини з використанням спеціальних складів.

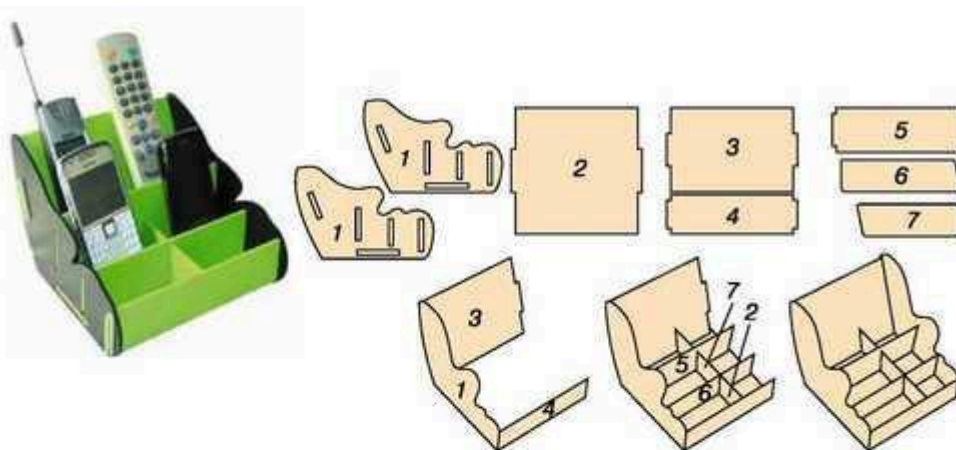
Hand made - сталий вислів в англійській мові, що в перекладі означає «ручна робота».

1. Які види декору тобі відомі?
2. У чому полягає імітація текстури?
3. Для чого проводять патинування?
4. Як правильно доглядати за виробами інтер'єрного призначення?

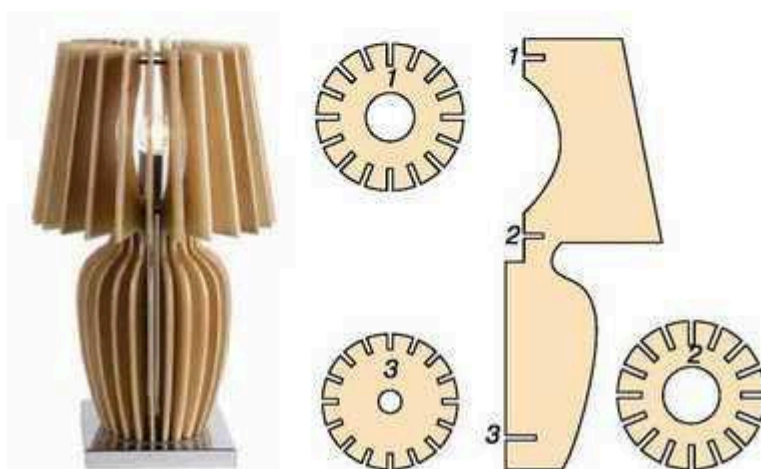
ДОДАТКИ

Додаток 1

Орієнтовні зразки практичної діяльності

Виготовлення підставки для пультів

Виготовлення настільної лампи

Виготовлення панно. Інтарсія

Додаток 2

Професіограма дизайнера

Особливості праці дизайнера (художника-конструктора) - це, перш за все, здатність поєднувати мовленнєво-творчий, образотворчий, предметно-перетворювальний види діяльності. З другого боку, джерелом розвитку національного дизайну є декоративно-ужиткове мистецтво. Тому художник-конструктор - це ще й етнодизайнер. З урахуванням нових відкриттів і особливостей національної форми та декору етнодизайнер художньо проектує нові форми довілля, ціннісні для матеріально-художнього середовища тієї чи іншої культури.

Дизайнер на виробництві працює у взаємодоповненні з інженером-конструктором, узгоджуючи художньо-естетичну характеристику форми виробничого зразка з його утилітарною функцією. Завдяки їхній співпраці утворився напрям художньо-технічного проектування, який має назву ергономічний дизайн - новітній напрям творчої проектної діяльності, спрямований на перетворення функціонально необхідного предметного середовища в естетично досконале.

Умови проектно-художньої творчості дизайнера. Дизайнер працює в дизайн-бюро державних і приватних установ. Виконує не тільки державні, а й приватні замовлення. Має кабінет з різноманітним художньо-технічним обладнанням, необхідним для проектної діяльності. Творчість дизайнера і одноосібна, і колективна. Професія дизайнера пов'язана з активізацією візуального сприймання сенсорної інформації як «художника-глядача», аудіального сприймання вербальної інформації як «мислителя-слухача», кінестетичного сприймання структурної (речовинної) інформації як «майстра-діяча»

Підготовка дизайнера до фахової діяльності. Необхідне навчання в художніх студіях і школах мистецького спрямування. Навчання в технічних навчальних закладах для оволодіння промисловим дизайном; у навчальних закладах, що готують фахівців для легкої промисловості (дизайн костюма); у вищих мистецьких навчальних закладах (дизайн інтер'єрів); у навчальних закладах, пов'язаних з біоресурсами, природокористуванням (ландшафтний дизайн); у навчальних закладах академічного профілю (графічний дизайн, зокрема веб-дизайн). Вищі педагогічні навчальні заклади також можуть готувати майбутніх учителів педагогічного дизайну в загальноосвітній школі.

1. Перевір рівень розвитку власного практичного інтелекту.

Профіль практичної обдарованості (практичного інтелекту) - це синтез суміжних здібностей: натуралістичної, просторової, тілесно-кінестетичної.

Розглянь зображення: яка із поданих здібностей властива тобі (жодна, одна, дві, три). Порівняй рівень розвитку практичної обдарованості: власної і своїх друзів.

а) просторова

б) тілесно-кінестетична

в) натуралістична

2. Перевір рівень розвитку профілю естетичної обдарованості.

Перевір наявність здібностей до художнього проектування і конструювання. Розглянь зображення: хто це чи що це?

а) квіти й метелик;

б) дівчина.